

V Pg 16/2003

OKROŽNO SODIŠČE V LJUBLJANI
Tavčarjeva ulica 9

1503 LJUBLJANA

TOŽEČA STRANKA: 1. [REDAKTIRANO], Ljubljana in ostalih 1135 tožnikov,
ki jih zastopa:

TOŽENA STRANKA: 1. REPUBLIKA SLOVENIJA,
ki jo zastopa Državno pravobranilstvo RS v Ljubljani
2. AGENCIJA ZA TRG VREDNOSTNIH PAPIRJEV,
Poljanski nasip 6, Ljubljana,
ki jo zastopa Odvetniška družba Zdolšek Stojan in Barbka iz
Ljubljane

P R I T O Ž B A

- zoper sodbo naslovnega sodišča z dne
10.03.2005, opr.št. V Pg 16/2003

- 3 x

- pooblastilo v spisu

Tožeče stranke so dne 27.06.2005 prejele spredaj navedeno sodbo naslovnega sodišča, zoper katero pravočasno vlagajo

p r i t o ž b o

ter Višjemu sodišču v Ljubljani predlagajo, da izpodbijano sodbo razveljavi ter zadevo vrne v ponovno odločanje sodišču prve stopnje.

O b r a z l o ž i t e v :

Z izpodbijano sodbo je naslovno sodišče zavrnilo tožbeni zahtevek tožnikov, po katerem bi morali toženi stranki nerazdelno plačati zneske, ki so jih tožniki kot vlagatelji v vzajemne sklade družbe za upravljanje proficije Dadas izgubili zaradi ravnanja toženih strank.

Naslovno sodišče je namreč ugotovilo, da je edina nepravilnost, ki jo je zagrešila drugotožena stranka pri svojem ukrepanju, časovna neomejitev ukrepa po sklepu o omejitvi pritokov sredstev v vzajemne sklade, ki jih lahko upravlja posamezna družba za upravljanje. To kršitev je drugotožena stranka z dopolnitvijo sklepa dne 20.06.1996 odpravila. Sodišče pa v zvezi s tem protipravnim ravnanjem drugotožene stranke zaključi, da ni bilo v vzročni zvezi z nastalo škodo. Časovna omejenost sklepa z dne 20.03.1996 ne bi imela nikakršnega vpliva na investitorje v tem smislu, da svojih investicijskih kuponov ne bi pričeli vnovčevati. Drugotožena stranka je s sklepom tožečim strankam odprla oči, zato je prišlo do razprodaje investicijskih kuponov. Ostale trditve tožeče stranke so pravno nerelevantne, zato se sodišče do njih ni opredeljevalo. Ker ni podana protipravnost ravnanja drugotožene stranke, je neutemeljen tudi zahtevek napram prvotoženi stranki.

Sodba naslovnega sodišča je nezakonita, ker so podani pritožbeni razlogi iz 1. odstavka 338. člena Zakona o pravnem postopku.

Naslovno sodišče je pri pisanju sodbe izhajalo iz dejstva, da so bile odločbe drugotožene stranke predmet ustavne presoje (sklep z dne 20.03.1996, odločba z dne 16.07.1996) oziroma presoje na vrhovnem sodišču (odločba z dne 09.05.1996) ter da je bilo za vse ugotovljeno, da so zakonite, razen sklep z dne 20.03.1996 v zgoraj navedenem obsegu.

To dejstvo pa je v tem postopku nepomembno iz razloga, ker je podana vzročna zveza med protipravnim ravnanjem in nastalo škodo glede sklepa drugotožene stranke z dne 20.03.1996 ter pogodbami o odkupu investicijskega kupona ter načinu poplačila.

Vsebina tožbe je delovanje prvotožene stranke proti vlagateljem, vse od sprejemanja zakonov (ZISDU in ZTVP) preko nadzora drugotožene stranke do odklanjanja reševanja problemov prikrito likvidiranega premoženja vlagateljev – tožnikov po zlomu borznega trga. V odnosu do drugotožene stranke pa gre za očitek (delne) prikrite likvidacija premoženja tožnikov z ustavitvijo vplačil v sklade Proficia Dadas na bistveno nižji ravni, kot je bila že dosežena, in v nasprotju s pravili stroke, in ob posledičnem padanju borznega indeksa (SBI) in veliki, naraščajoči nelikvidnosti trga padec vrednosti delnic, kar je uničilo tretjino družb iz kotacije A, povzročilo borzni zlom ter izsililo prodajo delnic in realizacijo kapitalskih izgub tožnikov.

1. Sklep drugotožene stranke z dne 20.03.1996

Sklep z dne 20.03.1996 je po obliki abstrakten in generalen pravni akt, kar pomeni, da je Ustavno sodišče presojalo le, če je bil izdan na podlagi pooblastila iz 3. odstavka 112. člena Zakona o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (ZISDU). Ustavno sodišče je glede obstoja okoliščin, ki jih zahteva 3. odstavek 112. člena ZISDU (obstoj hudih motenj v transakcijah z vrednostnimi papirji) ugotovilo zgolj to, da je drugotožena stranka obstoj takšnih posebnih okoliščin utemeljila z obširnimi navedbami. Sklep je bil izdan v okviru zakonskih pooblastil, ker ZISDU dovoljuje, da drugotožena stranka začasno v celoti ali delno prekine poslovanje investicijskih skladov. Sklep z dne 20.03.1996 je namreč blažji ukrep, ter zato zakonit.

Ustavno sodišče tako ni presojalo vsebinskih pogojev za izdajo sklepa, kar glede na zlorabo pravne forme tudi ni moglo storiti. Če bi drugotožena stranka isto odločitev sprejela v obliki generalnega konkretnega akta, kar predmetni sklep po vsebini je, bi se lahko Vrhovno sodišče na podlagi pritožbe spustilo v vsebinsko obravnavo pogojev, izvajali bi se dokazi v zvezi z zatrjevanimi dejstvi. Zaradi splošne narave pravnega akta je bilo to onemogočeno.

Naslovno sodišče je v celoti zaobšlo zelo obširne navedbe tožečih strank o tem, da na trgu niso obstajale hude motnje v transakcijah z vrednostnimi papirji ali druge podobne hude motnje. Naslovno sodišče je pač izhajalo iz predpostavke, da je o tem že odločalo Ustavno sodišče, kar pa ne drži (to je razvidno iz obrazložitve odločitve Ustavnega sodišča št. U-I-77/96).

Sodišče je tudi spregledalo, da predmet tožbe ni delovanje drugotožene stranke proti Profici Dadas in še manj proti Dadasu BPH, temveč neposredno in škodljivo delovanje toženih strank proti vlagateljem – tožnikom, točneje proti njihovemu premoženju. Vlagatelji tudi niso zakoniti zastopniki Proficie Dadas, še manj Dadasa BPH ali Poslovnega sistema (PS) Dadas, ki bi upravičeno nosili odškodninske sankcije zaradi nezakonitega poslovanja.

Tožeča stranka je v svojih vlogah navajala pravno relevantna dejstva glede donosov vzajemnih skladov družbe za upravljanje Proficije Dadas. Dokazovala je, da rast vrednosti enot premoženja, cen posameznih delnic in priliva denarja ni bila izjemno visoka (Vzajemni skladi Kmečke družbe so bili nekajkrat med najbolj donosnimi na svetu, pa jih zato ni nihče inkriminiral ali njihovim vlagateljem likvidiral dela premoženja). Tožeča stranka je dokazovala, da ne drži ugotovitev drugotožene stranke, da v obdobju od 01.01.1996 do 18.03.1996 ni bila v borzno kotacijo uvrščena nobena nova delnica (bili sta uvrščeni dve redni delnici: delnica Kolinske dne 8. 1. 1996 ter delnica Salusa dne 13. 3. 1996). Dokazovala je, da zaradi globoko podcenjenih delnic takrat na trgu ni bilo omembe vrednega investicijskega tveganja, da zaradi prve faze Dowovega ciklusa ni bilo nobene spirale, da je struktura naložb omogočala normalno razpršitev in omejitev investicijskih tveganj. Tožeča stranka je zatrjevala tudi dejstva v zvezi s posojili, danimi Priomu, s katerimi je skušala ovreči navedbe drugotožene stranke. V izogib ponavljanju se tožeča stranka s tem v zvezi v celoti sklicuje na svoje navedbe, podane v pripravljanih vlogah, zlasti v pripravljanih vlogah z dne 15.07.2004, 17.01.2005 ter 09.03.2005.

Naslovno sodišče dokazov v zvezi s temi trditvami ni izvajalo, tudi v obrazložitvi sodbe v zvezi s temi navedbami zapiše zgolj to, da gre za dejstva, ki za ugotovitev obstoja pravno odločilnih dejstev v tem postopku niso relevantna, zato se sodišče z njimi ni ukvarjalo.

Sodišče je tudi spregledalo, da s prepovedjo vplačil ni mogoče izboljšati razpršitve tveganj, temveč se likvidnost samo še izredno poslabša. Če bi bili problem res manipulacije DZU Proficia Dadas in trgovanje med njenimi skladi, potem ne bi šlo za izredne razmere na trgu vrednostnih papirjev in ne bi mogel biti uporabljen 112/3. člen ZISDU (pri trgovanju med skladi lahko en sklad zasluži samo toliko kot drugi izgubi. Z netržnimi papirji ni mogoče manipulirati na trgu, z njimi ni mogoče povzročati motenj na trgu. Netržni papirji so bili ves čas vrednoteni po najnižji od dveh cen, nakupni ali knjigovodski; skladi niso imeli interesa, da bi jih kupovali po nižjih cenah od knjigovodskih, Priomu pa so jih prodajali po višjih in nižjih cenah).

S tem je sodišče zagrešilo absolutno bistveno kršitev določb Zakona o pravnem postopku iz 8. in 14. točke 2. odstavka 339. člena Zakona o pravnem postopku.

Naslovno sodišče je formalno obema strankama dalo možnost, da se izjavita o navedbah in dokazih nasprotne stranke, kar je eden od aspektov načela kontradiktornosti. Sodišče pa je kršilo smisel načela kontradiktornosti, ki je v tem, da se zagotovi enakost orožij obeh pravnih strank, kar pa lahko stori le, če obema strankama omogoči, da aktivno sodelujeta v postopku. To vključuje razumno možnost predstaviti argumente, vključno z dokazi, ne pa da se izhaja iz predpostavke, kot je to storilo naslovno sodišče, da so navedbe toženih strank pravilne, navedbe tožečih strank pa iz tega razloga netočne, zato dokazov ni bilo potrebno izvajati. Sodišče je torej vnaprej prejuciralo relevantnost predlaganih dokazov, pri tem pa je hkrati zagrešilo tudi kršitev iz 14. točke 2. odstavka 339. člena ZPP, saj ni pojasnilo, katera dejstva konkretno so v tem postopku pravno nerelevantna, oziroma zakaj predlaganih dokazov ni izvajalo.

Da je bila v postopku na prvi stopnji kršena zahteva po pravičnem ravnotežju kot enemu od vidikov načela pravičnega sojenja je razvidno tudi iz obrazložitve, ko naslovno sodišče pritruje drugotoženi stranki v smislu, da je tožečim strankam »odprla« oči. Sodišče sledi tudi povsem nelogični trditvi drugotožene stranke o tem, da bi v primeru zakonitega poslovanja družbe za upravljanje Proficije Dadas vsi imetniki investicijskih kuponov mogli dobiti svoje kupone odkupljene, kakor predvideva zakon. Naslovno sodišče pri tem ni upoštevalo temeljne ekonomske logike, ki pravi, da večja kot je ponudba, nižje so cene.

Naslovno sodišče pa je v zvezi s sklepom z dne 20.03.1996 zagrešilo še eno kršitev in sicer je samovoljno sklepalo, da nezakonitost sklepa iz razloga, ker ni bil časovno omejen, ni v vzročni zvezi z nastalo škodo.

Sodišče kljub temu, da nima osnovnega ekonomskega znanja zaključuje, da sklep drugotožene stranke o določitvi največjega obsega sredstev vzajemnih skladov, v katerem bi že ob izdaji sklepa bila časovno omejena njegova veljavnost, ne bi preprečil nastanka škode. Naslovno sodišče je pri tem povsem spregledalo, da je bil sklep drugotožene stranke nezakonit v obdobju od 20.03.1996 do 12.06.1996 in ravno v tem času je bila vlagateljem povzročena glavnina škode.

Dejstvo, da sklep ni imel časovne omejitve je pomenilo, da se je morala raven skladov družbe za upravljanje Proficije Dadas obvezno zmanjšati pod 3,5 milijard, preden bi smelo biti sprejeto prvo novo vplačilo. Takšni skladi niso več bili vzajemni, pač pa likvidacijski. Potencialni kupci so torej vedeli za bližajočo razprodajo delnic, zato delnic niso želeli kupovati, oziroma so jih kupovali le po izredno nizkih cenah, če sploh. Drugotožena stranka je s tem v zvezi napačno interpretirala svoj sklep, ko je navedla, da lahko skladi normalno poslujejo na nivoju že zbranih sredstev. To bi bilo res, če bi bila dovoljena vsaj plačila v višini tekočih izplačil, a so bila vplačila v celoti prepovedana. Če bi bila ob izdaji sklepa definirana tudi njegova časovna omejenost, potem trgu ne bi bil poslan usodni signal o bližajoči se neizbežni razprodaji premoženja skladov DZU proficije Dadas.

Bilo bi jasno, da je omejitev poslovanja le začasna ter, da razprodaja pod nivo 3,5 mrd SIT sploh ni nujna.

V zvezi s tem sklepom pa tožeče stranke opozarjajo tudi na kršitev 25. člena Ustave RS, to je pravice do pravnega sredstva. Navedeni člen Ustave namreč vsakomur zagotavlja pravico do pritožbe oziroma drugega pravnega sredstva proti odločbam sodišč in drugih državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil, s katerimi ti odločajo o njihovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih. Tožeče stranke pravico do pravnega sredstva zoper sklep drugotožene stranke z dne 20.03.1996 niso imele. Dejstev, ki jih navajajo v svojih pripravljalnih vlogah tako do sedaj niso imele možnosti navajati. Naslovno sodišče je s tem, ko se do navedenih dejstev ter predlaganih dokazov ni konkretno opredelilo, oziroma predlaganih dokazov ni izvajalo, kršilo pravico tožečih strank do pravnega sredstva. Le v kolikor bi naslovno sodišče izvajalo predlagane dokaze oziroma se do navedenih dejstev konkretno opredelilo, bi tožeče stranke lahko uspešno varovale svoje premoženjske interese. Naslovno sodišče je sicer navedlo, da je ukrepanje drugotožene stranke posledica nezakonitega ravnanja Proficije Dadas in z njo personalno oziroma managersko povezanih družb. Tudi v kolikor bi bila ta trditev resnična, bi se naslovno sodišče moralo vprašati, ali je pravilno, da so posledice ukrepanja drugotožene stranke utrpeli tožeče stranke, ki z očitanimi nezakonitostmi niso imele nikakršne zveze, tisti, ki pa naj bi bili v to vpleteni oziroma imeli korist, pa pri tem niso utrpeli škode.

Kršena je bila tudi vsebina pravne države, ki jo definirajo sledeči atributi:

- Prepoved čezmernih posegov države oz. načelo sorazmernosti:

Človekove pravice vežejo zakonodajalca pri omejevanju ustavno varovanih pravic. Načelo sorazmernosti zahteva, da so izbrana sredstva za doseg cilja primerna, tj. smiselna (razumna), ne pa da država prikrito, protizakonito likvidira zakonsko varovano premoženje več tisoč vlagateljev v vzajemne sklade, zaščiti pa pred domnevnimi izgubami premoženja nekakšne »bodoče vlagatelje«, ki jih zakon ni navajal, in so bili izumljeni za trenutne potrebe drugotožene stranke; zakoni sankcionirajo dogajanja za nazaj, nikoli za naprej, bodočih dogodkov, da so potrebna in nujna, ker zakonodajalec nima na izbiro drugega, enako učinkovitega sredstva (npr. kotacije privatiziranih podjetij, PIDov, dovoljenje tujcem za nakupe pol leta prej ipd.), ki ne bi omejevalo človekovih pravic (npr. vlagateljev do premoženja), da je sorazmerje med prizadetostjo ustavne pravice posameznika in koristjo, ki jo pridobi skupnost; gre za načelo tehtanja med težo posega in težo nujnosti (npr. nič se ne bi zgodilo ne trenutnim in ne bodočim vlagateljem, če drugotožena stranka *Sklepa* ne bi sprejela);

- Načelo varstva zaupanja v pravo, tj. načelo pravne varnosti:

Gre za tako imenovano »nepravo« povratno delovanje zakona, ki zatečene pravne položaje naknadno razvrednoti. To načelo posamezniku zagotavlja, da mu država njegovega pravnega položaja ne bo poslabšala arbitrarno, npr. s 3,5 mrd omejitvijo, povrhu še napačno izračunano, ko je že zbranih 6 mrd SIT kapitala).

- Zapoved jasnosti in določnosti predpisov:

Namen zakonske ureditve mora biti jasno razviden, predvideni ukrepi pa natančno opisani. To velja posebej za predpise, ki neposredno urejajo pravice in pravni položaj širokega kroga državljanov. Nedopustno je, da je bilo drugotoženi stranki prepuščena arbitrarnost izbire in tolmačenja 112/3. člena ZISDU pri izvrševanju javnih pooblastil: da je z navidezno splošnim sklepom ravnala proti posamezni DZU (zloraba pravne forme), da je časovno omejenost »pomotoma« izpustila in z njo uničila premoženje tožnikov (glej »Možni ukrepi ...«, str. 4), da je »delnost« razlagala kot del poslovanja namesto kot del investicijskih skladov (nekaj skladov od vseh, od celote), prekinitev dela poslovanja nekaj skladov namesto celotnega poslovanja vseh (ali samo dela nekaterih) skladov.

Sodišče se ni opredelilo do zatrjevanega ponarejanja listin s strani drugotožene stranke. Državni svet RS je na osnovi več kot 100 izvirnih dokumentov v svojem *Poročilu o delu Državnega sveta in njegove komisije za gospodarstvo v obdobju 1996 do 2002 na področju obravnave dogodkov na kapitalskem trgu v marcu 1996 ter delovanje Agencije za trg vrednostnih papirjev in njenih organov v obdobju 1995 do 1997 (Poročevalec DS RS, 11/1, 21. 3. 2003)*, ki ga sodišče očitno smatra za nerelevantnega (str. 64), ugotovil vrsto kaznivih dejanj toženih strank:

- nezakonit sklep (str. 32),
- na trgu ni bilo hudih motenj (str. 35),
- zavajanje javnosti (str. 39),
- prikrievanje zaupnega dokumenta (str. 55),
- ponarejanje listin (str. 58),
- zavajanje Strokovnega sveta in sodišča (str. 60),
- izigravanje zakona (str. 61),
- zloraba pravne forme (str. 66),
- nezakonito ravnanje Agencije (str. 68),
- »spirala neresnic« (str. 69),
- Agencija ni hotela reševati premoženja investitorjev (str. 77),
- zavedena sodišča (str. 82)
- zloraba neurejenega trgovanja s svežnji (str. 88),
- neenakost pred zakonom (str. 91),
- zloraba osebnih podatkov (str. 92),
- neresnično prikazovanje dogajanj (str. 93),
- zloraba zaupanja (str. 94),
- lažne vsebine spisov (str. 95),
- zloraba notranjih informacij (str. 96),
- nevestno delo (str. 97).

Iz te dokumentacije je očitno, da so bila sodišča zavedena, zato je sklepanje sodišča v točki 3. (str. 59, 60, 64) daleč od dejanskega stanja.

2. Pogodba o odkupu investicijskega kupona in načinu poplačila

Tožeče stranke so kot temelj odškodninske obveznosti izrecno navajale tudi protipravno ravnanje drugotožene stranke v zvezi s sklepanjem pogodb o odkupu kupona in poplačilu. Tožeča stranka se zaveda, da poslovanje poslovnega sistema Dadas ne sodi pod nadzor drugotožene stranke. Kljub temu pa bi bila drugotožena stranka glede na nastalo situacijo ter dejstvo, da je bila sama tista, ki je povzročila popolno razvrednotenje premoženja tožečih strank, na podlagi dopisa Davorina Sadarja z dne 13.05.1996 morala javno opozoriti na dejstvo, da prevzemnik dolga, torej Poslovni sistem Dadas, glede na način poslovanja prevzetega dolga najverjetneje ne bo sposoben poplačati.

S tem v zvezi je potrebno izpostaviti splošno načelo obligacijskega prava, to je načelo nikomur škodovati, pri čemer je merilo protipravnosti predvidljivost negativne posledice ravnanja. Zaposleni pri drugotoženi stranki bi glede na podatke, kateri so jim bili dostopni, morali oziroma mogli vedeti, da Poslovni sistem Dadas zaradi nameravanega odvzema dovoljenja borzno-posredniški družbi Dadas BPH ne bo mogel poplačati terjatev tožečih strank. Minimalno kar bi se s strani drugotožene stranke lahko pričakovalo je to, da bi javno opozorila na problematiko poslovanja Dadas BPH. Drugotožena stranka je seznanjena s premoženjskim stanjem slovenskih borzno-posredniških hiš, ki so iz naslova poslovanja s pocenjenimi privatizacijskimi delnicami dosegale zavidljive donose, nobenega razloga ni, da ne bi podobno stopnjo donosa dosegala tudi borzno-posredniška hiša Dadas BPH, ki je bila v lasti Poslovnega sistema Dadas d.d.

Povsem nelogična je tudi utemeljitev, da ni podana odškodninska odgovornost prvotožene stranke, ker ni podana odškodninska odgovornost drugotožene stranke. Sodišče je spregledalo, da so bila v zvezi z odškodninsko odgovornostjo prvotožene stranke zatrjevana povsem druga dejstva, zlasti dejstva, ki se tičejo neustrezne zakonodaje in izvajanja nadzora nad poslovanjem drugotožene stranke. Tudi v tem delu je podan pritožbeni razlog (napačna uporaba materialnega prava).

Tožeče stranke glede na navedeno predlagajo kot v uvodu.

Grosuplje, dne 08.07.2005

██████████ in ostalih 1135 tožnikov